

Tjóðveldi

Løgtingið

Løgtingsmál nr. 130/2009: Uppskot til samtyktar um náttúruverndarlóg og skráseting av lívfrøðiligum margfeldni

Uppskot til samtyktar

Løgtingið heitir á landsstýrið um sum skjótast at leggja fram uppskot til náttúruverndarlóggávu og leggja fyri Løgtingið neyðuga lóggávu, sum tryggjar, at arbeiðið at skráseta lívfrøðiliga margfeldni verður fullført.

Viðmerkingar

Tað er alneyðugt at fáa greiðari og betri skipan av náttúruvernd í Føroyum. Í nógv ár hevur nýggj náttúruverndarlóg verið ávegis. Fleiri landsstýrisfólk hava havt møguleikan at leggja lógina fram, men enn er hon ikki komin í Løgtingið.

Komið er at teimum mørkum, at Løgtingið við greiðari talu má staðfesta, hvørt vilji er til at fáa eina føroyska náttúruverndarlóg. Eina lóg hvørs endamál er at verja náttúruna, sum er grundarlagið undir lívi og trivnaði á hesum oyggjum.

Nýggja lógin skal koma í staðin fyri galdandi lóg um náttúrufriðing, sum ikki er tíðarhóskandi. Longu í 2001 kom ein serfrøðingabólkur, ið varð settur av Føroya landsstýri, við hesi niðurstøðu um náttúrufriðingarlógina og Yvirfriðingarnevndina: "Náttúrufriðingarlógin nøktar als ikki tann tørvi, sum er á náttúrufrýsiting í dag. [...] Nevndirnar fáa einki gjørt við ikki-dálkandi langtíðarvirkandi broytingar, sum t.d. landslagbroytingar, vatnorkubyrgingar og ikki sjónligar broytingar, sum t.d. oyðing av vøtnum."

Landsstýriskvinnan, sum nú situr, hevur eisini sagt, at hon fer at koma við náttúruverndarlógini. Men hóast eitt lógaruppskot liggur klárt, kom lógin ikki í tingið í farnu tingsetu, og er heldur ikki komin nú, evstamark er fyri at leggja lógaruppskot fram hesa tingsetuna. Hetta hóast løgmaður gav Løgtinginum ein løglista á ólavsoygu, har tað stóð, at náttúruverndarlógin fór at verða borin Løgtinginum í oktober 2009. Hetta kann einans tulkast sum, at náttúruverndarlógin verður niðurráðfest í landsstýrinum.

Árið fyri lívfrøðiligum margfeldni

Árið 2010 er lívfrøðiligt margfeldisár. Longu í 1993 samtykti Løgtingið ST-sáttmálan um lívfrøðiligt margfeldni, sum er sera víðfevndur. Ein av mongu ásetingunum í sáttmálanum er 2010-málið um at støðga afturgongdini av lívfrøðiligum margfeldni. Í 2004 settu altjóða náttúruverndarfelagsskapurin IUCN og ES-nevndin "Countdown 2010"-tiltakið í verk fyri at stuðla undir arbeiðið at varðveita lívfrøðiliga margfeldni. Lond kring allan heim eru við í "Countdown 2010". Føroyar hava ikki skrivað undir

hesa yvirlýsing, men Løgtingið hevur kortini sera greitt staðfest, at lívfrøðiliga margfeldið í Føroyum skal tryggast. Tað gjørdi Løgtingið enn einuferð, tá tað við stórum meiriluta í 2006 samtykti, at: “Løgtingið heitir á landsstýrið um at taka stig til at fylgja sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldni og lýsa margfelda lívið í føroysku náttúruni.”

Í 2004 skrivar Innlendismálaráðið saman við øðrum Norðurlondum “Miljøhandlingsplan 2005-2008”. Har stendur: “Det nordiske samarbejde skal indrettes på en sådan måde, at den negative udvikling, når det gælder tab af arter og bestande inklusive deres levesteder, stoppes med det formål, at tabet af biologisk mangfoldighed standses senest i 2010” og “Arbejdet med at standse tabet af biologisk mangfoldighed senest i år 2010 vil have høj prioritet”.

Náttúrugrípasavnið hevur áður havt játtan til at skráseta og kortleggja øll plantu- og djórasløg í náttúruni í ein dátugrunn, eins og grein 7 í sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldni ásetir. Umframt at savnið hevur gjørt reyðlistar, sum áseta, hvørji plantu- og fulglasløg í Føroyum eru hótt. Ein long røð av plantu- og fuglasløgum eru komin á reyðlistan.

Staðfest er millum annað, at reyð várhagasólja, leggstutt fransagras og lyngjavni eru útdeyð í Føroyum, at hiplingur og skógspurvur, hvíttravnur og havørn eru horvin, men at bládúgván í Føroyum verður roknað sum rein (ikki kynblandað) dúgva, og at 90% av heimsbúfjöldini av Drunnhvíta er í Nólsoy.

Játtanin at halda fram við skrásetingini varð í 2006 steðgað m.a. við grundgevingini, at nú fór ein náttúruverndarlóg, sum skipaði alt náttúruøkið, at koma.

Skrásetingin av lívfrøðiliga margfelnum er alneyðug, fyri at hava eitt rætt grundarlag at vísa, hvussu gongdin er, og harvið seta neyðug tiltøk í verk.

Náttúran hótt

Tað gongur sjón fyri søgn, at okkara umhvørvi ikki fær nóg stóran ans. Eitt av okkara størstu vøtnum, Sandsvatn, er so illa dálkað, og støðan hevur staðið við og versnað í mong harrans ár. Fleiri aðrastaðni í Føroyum eru størri og minni vøtn og áir, sum eru illa dálkað. Rotta er komin í Nólsoy og vanlukkuliga avleiðingin av hesum kann verða, at rottan oyðir sjáldsama drunnhvítastovnin.

Føroyar eru vælsignaðar við einari sera ríkari og fjølbroyttari náttúru. Sum eitt lutfalsliga ríkt land hava vit góðar fyrirtreytir fyri at gera tað, sum skal til at verja náttúruna, so hesin ríki arður eisini kann verða borin okkara eftirkomarum. Men komið er at mørkum. Náttúran verður ikki vard av føgrum orðum eina. Og trupult verður at gera nakað serligt burtur úr 2010 sum altjóða margfeldisár, verða altjóða bindingar og mongu lyftini ikki framd í verki.

Fígging

Um náttúruverndarlógin verður samtykt nú, men við gildi frá 1. januar 2011 hevur landsstýrið góðar stundir at fyrireika umsiting av lóggávuni og at fáa hetta raðfest inn í fíggarlógina fyri 2011. Arbeiðið at skráseta lívfrøðiliga margfeldni eigur tó at verða uppafurtikið beinanvegin, og summarhálvan er rætta árstíðin til hetta arbeiðið. Hetta

er eisini ein góður máti at markera árið 2010 sum lívfrøðiligt margfeldisár. Tí verður eykajáttanaruppskot lagt fram hesum viðvíkjandi.

Á Løgtingið 27. februar 2010

Björt Samuelsen
løgtingskvinna